

“Cut, Baby, Cut” — Kāpēc Trampam jāpalielina koksnes ieguve ASV par 450 %

Jauns ziņojums atklāj (gandrīz) neiespējamo uzdevumu, kas jāveic ASV Lauksaimniecības un lekšlietu departamentiem, lai izpildītu prezidenta Donalda Trampa solījumu nodrošināt ASV pašiem ar savu koksni.

Avoti: NAHB, Woodcentral, Jason Ross

Prezidents Donalds Tramps ir parakstījis rīkojumu, ar ko paredz “atbrīvot” miljoniem hektāru ASV mežu koksnes ieguvei. Jaunais rīkojums atceļ Džo Baidena rīkojumu, kurš solīja aizsargāt vecos mežus no mežizstrādes. Rīkojums pieņemts tikai dažas nedēļas pēc tam, kad jaunā ASV lauksaimniecības sekretāre Brūka Rollinsa solīja palielināt koksnes ieguvi Federālās valdības kontrolētajos mežos.

Donaldam Trampam būs “neticami grūti nākamajos gados kompensēt Kanādas koksnes produktu deficītu” bez ievērojamas ražošanas jaudas, darbaspēka un kapitālieguldījumu palielināšanas. Tas ir saskaņā ar Ziemeļamerikas kokmateriālu ekonomikas eksperta Ostina Lamikas no *Fastmarkets* teikto, ka ASV būs jāpalielina koksnes ieguve federālajos mežos par 450 %, lai segtu deficītu, kas izveidojies Kanādas finiera, OSB un skujkoku zāģmateriālu pieejamības ierobežojumu dēļ. Šos kokmateriālus izmanto vienģimenes un daudzdzīvokļu mājokļu būvniecībā.

“Teorētiski ASV federālajās zemēs ir pietiekami daudz koksnes, lai kompensētu no Kanādas importēto skujkoku zāģmateriālu apjomu,” norādīja eksperts. Taču “federālās koksnes ieguves palielināšana par (vismaz) 450 % var būt izaicinājums, jo daudzi šķēršļi var ierobežot valdības spēju palielināt koksnes ražošanu.”

Kopējā ieguves apjoma līmenim būtu jāsasniedz augstākais rādītājs 45 gadu periodā

Šī gada aprīlī tika ziņots, ka ASV lauksaimniecības sekretāre Brūka Rollinsa ASV Mežu dienestam ir piešķīrusi “plašas pilnvaras” iegūt koksni vairāk nekā 112 miljonos akru (apm. 45,3 mlj ha) lielā valsts mežu platībā visā ASV.

“ASV Mežu dienests (*USFS*) un Zemes pārvaldības birojs (*BLM*) rīcībā ir 1400 miljardi kubikpēdu (1000 kubikpēdas ir 2,36 km³) neto skujkoku zāģmateriālu – un tas ir aptuveni rādītājs,” uzsvēra ekonomists Ostins Lamika. “Visās federālajā īpašumā esošajās mežsaimniecības zemēs ASV Mežsaimniecības dienesta datu bāze *EVALIdator* parāda, ka visā valstī ir 1973 miljardu kubikpēdu liels pieejamās skujkoksnes apjoms. Salīdzināšanai – privātajās meža zemēs ASV dienvidos un rietumos attiecīgi ir 270 miljardu kubikpēdu un 211 miljardu kubikpēdu skujkoksnes.”

Eksperts O.Lamika informēja, ka šie apjomi ietver platības, kur koksnes ieguve ir loģistikas vai ekonomisku iemeslu dēļ neiespējama: “Šie aprēķini atspoguļo apjomus, neņemot vērā regulatīvos vai loģistikas ierobežojumus,” viņš teica, norādot arī, ka kopš 1980. gada sākuma *USFS* kokmateriālu ieguves apjomi ir ievērojami samazinājušies, pateicoties stingrākiem vides aizsardzības noteikumiem, kas kopā ar meža ugunsgrēku ietekmi un darbaspēka samazināšanos padara mežizstrādes palielināšanu ārkārtīgi sarežģītu.

“Vēsturiskie dati no *USFS ziņojuma* liecina, ka skujkoku kokmateriāli veido vairāk nekā 90 % no kopējā zāģmateriālu ieguves apjoma. Izmantojot šos vēsturiskos vidējos rādītājus, mēs secinām, ka *USFS* skujkoku zāģmateriālu ieguves apjoms vidēji ir 1,4 miljardu kubikpēdu gadā,” uzsvēra Ostins Lamika. Ņemot vērā vidējos *USFS* skujkoku zāģbaļķu ieguves apjomus, 25 % ieguves apjoma palielinājums, kā to paredz D.Trampa izpildrīkojums, palielinātu vidējo gada ieguves apjomu tikai par 0,35 miljardiem kubikpēdu un tiktu sasniegts apjoms 1,735 miljardiem kubikpēdas gadā.

“Šis palielinājums ir ievērojami mazāks par ASV federālajiem skujkoku zāģbaļķu ieguves apjomiem, kas nepieciešami, lai kompensētu Kanādas piegādes. Zinot, cik daudz papildu ieguves ir nepieciešams, lai kompensētu piegādes no Kanādas, Ostins Lamika norādīja, ka minimālais nepieciešamais skujkoksnes apjoms ir 7 miljardi kubikpēdu. Tikai tad tiktu kompensētas piegādes no Kanādas. “Ja to stingri piemērotu *USFS* skujkoksnei, kopējais gada ieguves apjoms būtu jāpalielina līdz vairāk nekā 8 miljardiem kubikpēdu – un tas nav noticis kopš 20.gadsimta 80-jiem gadiem.”

Tāds uzdevums šķiet ārkārtīgi grūts. Ziemeļamerikas kokmateriālu ekonomikas eksperts O.Lamika norāda, ka 2024. gadā nodarbinātība mežizstrādē ASV samazinājās par 24 % salīdzinājumā ar 2015. gada līmeni, skarot 40 000 darba ņēmēju. “Šis samazinājums uzsver grūtības, kas saistītas ar nepieciešamo darbinieku piesaistīšanu mežizstrādei un atkarības mazināšanu no Kanādas piegādēm. Turklāt federālā valdība ir īstenojusi darba vietu un budžeta samazinājumus, lai uzlabotu efektivitāti visās aģentūrās. Ziņojumi liecina, ka 10 % USFS darbinieku tika atlaisti, un nākotnē paredzama vēl lielāka darba vietu skaita samazināšana,” teica O.Lamika.

Kāpēc kokmateriālu ražošanas jauda ir svarīga mājokļu būvniecībai

Šī gada martā tika ziņots, ka ievērojami zāģētavu darbības ierobežojumi ASV un Kanādā jau ir samazinājuši Ziemeļamerikas skujkoku zāģmateriālu ražošanas jaudu par 3,1 miljardiem kubikpēdu. Lai kompensētu šo deficītu, ietekmīgākā ASV Nacionālā mājokļu celtnieku asociācija (*NAHB*) norādīja, ka galvenie pasākumi celtniecības izmaksu pārvaldībā ir tarifu samazināšana Kanādas zāģmateriāliem, vietējās ražošanas veicināšana un skujkoku un lapu koku eksporta samazināšana uz Ķīnu.

“Papildus karkasa kokmateriāliem, tādi produkti kā finieris, OSB, skaidu plātne, šķiedru plātne, šindeļi un dakstiņi veido ievērojamu daļu no kopējām jaunās mājas materiālu izmaksām,” teikts *NAHB* jaunākajā ziņojumā par karkasa kokmateriālu cenām. “*Home Innovation Research Labs* veiktie pētījumi liecina, ka vidējā amerikāņu vienģimenes mājā tiek izmantoti 200 kvadrātmetri skujkoku finiera, 630 kvadrātmetri OSB un aptuveni 15 000 kubikpēdu karkasa zāģmateriālu.”

Turklāt ir arī izmaksas par iebūvējamajiem sienu skapjiem, logiem, durvīm un jumta spārēm. “Lai ņemtu vērā ražotāja peļņas normu, zāģmateriālu cenas šajos produktos tiek palielinātas par procentuālo starpību starp ieņēmumiem un preču izmaksām koksnes produktu ražošanas sektorā,” norāda *NAHB*. “Rezultātā izmaiņas skujkoku zāģmateriālu cenās tieši ietekmē jauno māju cenas. Tas, kopā ar celtniecībā strādājošo algas pieaugumu un augstākajām procentu likmēm, ir viens no iemesliem, kāpēc mājokļu tirgus ASV piedzīvo pārdošanas apjoma samazināšanos.”

